

- א. יש מקום לומר שלדעת רש"י אם נודע שכלו לו חדשיו, גם אם נעשה טרפה נתחייב בפדיון (ע' במנחת שלמה שתי דרכים).
- ב. דוקא כשנטרף בידי אדם או שנפל וכד', אבל חלה, אעפ"י שאמרוהו למיתה בתוך שלשים, כיון שחי שלשים יום – חייב לפדות (נמו"י).

בהמה גסה נקנית במשיכה [כחכמים שבברייתא ודלא כדתנן במסירה].  
וכן הלכה, שגם רב סובר כן (נמוקי יוסף; מאירי). וע"ע בפירוט השיטות – קדושין כה.

- האחים שחלקו – מה שעליהם שמין. ומה שעל (נשיהם. רא"ש ועוד) בניהם ובנותיהם – אין שמים (משום שאינם רגילים לבוא לב"ד, אין מבזים אותם. ודעתם למחול על כך. עפ"י ראשונים). [אמר רב פפא (ברי"ף): רבא]: פעמים אף מה שעליהם אין שמים – בגדול האחים, שנוה להם כדי שדבריו יישמעון].
- א. מדובר על הבגדים שבעין, אבל מה שאבד ובלה – אין מחשבים, שמסתמא מוחלים על כך, אבל יכולים למחות מלכתחילה שלא יקנה אחד מתפוסת הבית אם לא שינכו מחלקו. וכן בגדול האחים יכולים למחות (תוס'). ובאופן זה שמחו בגדול האחים, אפילו בלו ואבדו – שמים להם (נמו"י).
- ב. בירושלמי אמרו ששמין בגדי בניהם ובנותיהם של רגל ושל שבת (רי"ף וש"ר).
- ג. אחד מן האחים שנתן מתנה לאחר מתפוסת הבית, וראו האחים ושתקו – מחילה היא (נמו"י בשם בעל הלכות).

- שומר שמסר לשומר – פטור, אפילו שומר שכר שמסר לשומר חנם שגירע בשמירתו, שהרי מסר לבן דעת. [רבא חולק ומחייב, אפילו שומר חנם שמסר לשומר שכר והעלה בשמירתו, שאמר לו: אתה נאמן לי בשבועה, שהוא אינו נאמן לי בשבועה].
- הלכה כרבא, שחייב (ר"י). ואם ידוע שהשני נאמן או שיש עדים שנאנסה – פטור. ובשומר שכר שמסר לשומר חנם אינו פטור אלא באונסים (עפ"י רא"ש והג"א). ויש מחלקים להלכה בין שמסר לשומר גרוע ממנו או טוב ממנו, עכ"פ כשהלה נאמן עליו בשבועה (ע' ברמב"ם שכירות א,ד ובמאירי). וראה באריכות בב"מ לו.

גובים מן העבדים [ואפילו מיתומים – שהעבד כמקרקעי. ורב נחמן חולק, אא"כ עשאו 'אפותיקי' וכדלהלן].

## דפים יא – יב

- כו. א. האם העבדים הושוו לקרקעות או למטלטלין להלכות השונות?  
ב. עשה עבדו 'אפותיקי', האם גובהו מלקוחות ומיתומים?
- א. בסוגיא מבואר שלדעת רבי אלעזר ועולא, וכן הורו דייני הנהרדעא ורב חנא בר ביזנא – העבדים כקרקעות, ובעלי חובות גובים את חובם מהלקוחות מן העבדים. ואילו רב נחמן נקט שהעבדים כמטלטלין ואין גובים אותם [והורה רב נחמן לדיינים שפסקו אחרת, להחזיר הדין (שהחשיבם כ'טועה בדבר משנה'. תוס')]. וכדברי אבימי שאין פרוזבול חל על העבדים, ומטלטלין אינם נקנים אגב עבדים.

א. פירשו תוס' שלענין הלכות דאורייתא, מצינו שהעבדים דינם כקרקעות, כגון לענין אונאה ושבועה. ומחלוקת האמוראים כאן היא רק לענין הלכות דרבנן. ויש נידון נוסף בענין עבדים כקרקעות בלשון בני אדם. ואינו שייך לסוגיתנו. ומבואר בתוס' שלדעת האומר שעבודא דאורייתא – דין העבדים כקרקעות לכלל האמוראים. ואולם בפוסקים מתבאר שאעפ"י ששעבודא דאורייתא אין גובים מן העבדים.

ב. הלכה כרב נחמן בדינים, הלכך עבדים כמטלטלין הם (רא"ש, רשב"א. וכן נראה מרמב"ם מכירה ג, יא – וכך מורה ריהטת הסוגיא להלן יד: שאין הניזקים גובים מיתומים מן העבדים). ואולם מתקנת הגאונים שגובים מיתומים אף מן המטלטלין, שלא מדין הגמרא (כמובא באגרת רב שרידא גאון ובר"ף בפרקנו וש"פ).

ב. אמר רבא: עשה עבדו אפותיקי ומכרו – בעל חוב גובה הימנו (וכן גובה מן היתומים. תוס'), מפני שיש לו קול [הלכך אינו דומה לשורו שעשאו אפותיקי שאין בעל חוב גובה הימנו]. יש אומרים: דוקא בשטר, אבל במלוה על פה – לא (עפ"י מגיד משנה מלוה ולוה יח. וכן מדויק מלשון הרא"ש כאן). ויש אומרים שאפילו בעל פה (עפ"י תוס' ב"ב מד.) – שהעבד מפרסם הדבר (וכן נקט בתורת חיים).

## דף יב

כו. קרקעות, עבדים, מטלטלין – עשה מעשה קנין באחד מהם, האם קנה את האחרים?

החזיק בקרקע לקנותה – קנה קרקע אחרת עמה. ואפילו בעשר מדינות, אמר שמואל: כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן. [ודוקא במכר שיש דעת אחרת מקנה, ובשנתן לו דמי כולם. ודוקא בקנין חזקה. תוס' עפ"י קדושין כז:].

קנין זה מועיל מדאורייתא כשאר קנין חזקה (עפ"י תוס' ורא"ש).

וכן קנה מטלטלין בקנין 'אגב' (ויתן להם אביהם מתנות רבות לכסף ולזהב ולמגנות עם ערי מצרות ביהודה). וקיימא לן אפילו אינם צבורים בתוכה קנה. התוס' כאן נקטו שקנין אגב הוא מדרבנן, וקרא אסמכתא בעלמא הוא. ואין הדבר מוסכם בראשונים.

ולענין קנין עבדים עמה, ברייתא אחת שנו: החזיק בקרקע לא קנה עבדים. ובברייתא אחרת שנו: קנה. ותירצו שאותה ברייתא מדברת כשהם עומדים בתוכה; אם העבדים כמטלטלין – נקנים הם ב'אגב', ושונים הם משאר מטלטלין שאינם נקנים אלא כשהם בה, הואיל והעבדים ניידים (מדעת, שלא כבהמות. תוס' ורשב"א). ואם העבדים כקרקעות, נקנים הם משום שנחשבים כמחוברים לקרקע הנקנית וכקונה שתי קרקעות, ומ"מ אם אינם בתוכה לא קנה משום שהם ניידים.

א. גם אם עבדי כמטלטלי, נקנים הם עם הקרקע כשהם בתוכה, כדין קונה כמה קרקעות והחזיק באחת – שהרי מדאורייתא לדברי הכל עבדים כקרקעות ואם כן קנין החזקה שמועיל מהתורה, הועיל גם כלפי העבדים (עפ"י רא"ש ותוס'). ומשמע שסברת 'סדנא דארעא' שייכת גם בעבדים מדאורייתא, וא"כ נראה שהוא הדין בעצין נקוב.

ומטעם 'חצר' אינם נקנים, כי סתם עבדים אין משתמרים לדעתו, ואפילו עומד בצד שדהו (תוס'). ובאופן משתמרים לדעת, לכאורה נראה שקנה – עתד"ה מכר).

ב. כשהחזיק בשדה אחת וקנה עמה אחרת, גם אם העבד עומד באחרת – יכול להיקנות עמהן (עפ"י מאירי).

החזיק בעבדים – לא קנה קרקעות.

אפילו היו העבדים באותה קרקע – שאין חזקת העבדים גדולה עד כדי שיקנה עמהם קרקע (עפ"י ערוה"ש חו"מ רב, ה. וע' פנ"י).

וכן המוכר עשרה עבדים, החזיק באחד מהם – לא קנה השאר (עפ"י תוספתא ב"ב ב, ה). ולענין מטלטלין נחלקו הדעות; לדברי אבימי לא קנה [שהעבד כמטלטלין, ואין מטלטלין קונים מטלטלין. רב נחמן]. וכן שנו בברייתא אחרת, ופירשה רב איקא ברדר"א אפילו כמאן דאמר עבדים כקרקעות – שאין קונים מטלטלין אגב קרקע אלא בדומה לערים בצרות ביהודה, ולא ב'קרקע נידת'.

ובברייתא אחרת שנו: החזיק בעבדים קנה מטלטלין. אם מפני שסוברת עבדים כקרקעות וקנה בקנין 'אגב', או אפילו אם עבדים כמטלטלין, ובעוד המטלטלין על העבד, ומשום קנין 'חצר' (כ'איכא דאמר' דראבדר"א). אך הסיקו שזה מועיל רק בעבד כפות, שאם לא כן 'חצר מהלכת' היא ולא קנה.

התוס' ועוד ראשונים נקטו שכפות וישן צריך. ויש חולקים וסוברים שכפות וניעור קונה (ערמב"ם מכירה ג, יב; מאירי; חו"מ רב, ט. וע' בהגהות אשר"י ממהר"ח שכפות ידיו ורגליו (-) שאם ידיו מותרות, הלא יכול להתיר את רגליו ולברוח. כ"נ) ומשתמר לדעת הבעלים – קונה אפילו ניעור. וע' בראשונים ב"מ יא וגטין עח).

לא היה כפות ברגליו אלא כפות ביד הקונה, כלומר שהיה תופס בו בחבל – אינו קונה (רשב"א).

קנה מטלטלין – לא קנה קרקע ולא עבדים ולא מטלטלין אחרים.

## דפים יב – יג

כח. קדשים קלים, האם הם ממון בעלים אם לאו? מאי נפקא מינה?

לדברי רבי יוסי הגלילי, קדשים קלים – ממון בעלים הם (ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו בפקדון וגו' – לרבות קדשים קלים שהם ממונו, שאם הפקיד בהמת שלמים אצל חברו וכפר ונשבע והודה – משלם קרן וחומש ואשם, שלא כשאר הקדשות). וחכמים חולקים.

הנפקותות הנוספות המתבארות בסוגיא: נזקי ממון של קדשים קלים, לריה"ג חייבים עליהם [וכן דייקו ממשנתנו 'נכסים שאין בהם מעילה' – אעפ"י שהם קדושים, דהיינו קדשים קלים. ולדברי רבא אין לדייק ממשנתנו]; המקדש אשה בקדשים קלים – לריה"ג מקודשת. וכן לענין מכירה – מכורים. מה שאין כן לחכמים.

מודה ריה"ג לאחר שחיטה שאינם ממונו אלא משלחן גבוה זוכים בהם.

א. לפרש"י מדובר הן בחלק הכהנים הן בחלק הבעלים בשאר הבשר – לאחר שחיטה משלחן גבוה הם זוכים. והתוס' נקטו שדוקא בחלק כהנים אמרו, אבל שאר הבשר ממון בעלים הוא.

שמה לאחר שחיטה, אעפ"י שאינו ממון בעלים למכור ולקדש, אבל לענין נזיקין חייב מפני זכות האכילה שיש בו, משא"כ בחיים (כן צדד במנחת שלמה ליישב שיטת רש"י).